

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: UMĚNÍ A KULTURA

Tato vzdělávací oblast se realizuje na 1. stupni ve dvou samostatných vyučovacích předmětech:
hudební výchova a výtvarná výchova

Výtvarná výchova

Výchovně vzdělávací cíle:

- probouzet a rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků
- rozvíjet tvořivé schopnosti žáků, pěstovat jejich estetické cítění a vkus
- vytvářet základní pracovní návyky pro výtvarnou činnost žáků
- vytvářet kladný citový vztah k výtvarnému umění
- seznamovat žáky s výtvarnými nástroji, materiály a technikami
- učit žáky pozorovat a vnímat krásu přírody, hovořit o svých pocitech a dojmech, pokusit se je výtvarně vyjadřovat
- dát dítěti možnost osobitého výtvarného vyjádření určitého prožitku nebo představy neovlivněného vnuceným výtvarným vzorem
- četbou, vyprávěním příběhem, hudbou, dramatickým dílem podněcovat a rozvíjet výtvarné představy žáků, dát možnost výtvarným projevům v různých technikách
- výtvarně experimentovat, objevovat tvary věcí kolem nás, hra s linií s využitím různých plastických materiálů
- výtvarně zobrazovat tvary předmětů na základě her s nimi
- kreslením, malováním a modelováním rozvíjet tvarovou, barevnou i prostorovou představivost a jemnou motoriku
- pozorovat a porovnávat jednoduché předměty, hledat jejich jednotlivé kvality – barevnost, pojmenovávat vlastnosti, tvary, hledat a odlišovat struktury
- dbát na rovnoměrnost a vyváženost smyslových, citových a rozumových přístupů a jejich propojování s důrazem na rozvoj fantazie a svobodného subjektivního vyjadřování
- učit se prezentovat svůj výtvarný projev a naslouchat sdělení druhých
- využívat zkušeností žáků, učit je respektovat vzájemné odlišnosti ve výtvarném vyjadřování
- dovedností získaných při výtvarných činnostech využívat při výuce prvouky, matematiky, českého jazyka i psaní a naopak
- seznamovat žáky s ilustracemi v dětských knihách, poznávat nejznámější malíře – ilustrátory,
- mezipředmětové vztahy se čtením a literární výchovou
- podílet se na výzdobě třídy, školy; učit se prezentovat své práce
- příležitostně navštěvovat výstavy dětských výtvarných prací a výstavy výtvarných umělců v regionu

Charakteristika výuky:

Časová dotace předmětu výtvarná výchova je 1 hodina týdně v 1. – 3. ročníku a 2 hodiny týdně ve 4. – 5. ročníku. Výtvarná výchova jako předmět je součástí procesu rozvoje estetických vztahů žáků ke skutečnosti i k umění. Výuka výtvarné výchovy vychází především z citového vztahu žáků k zobrazované skutečnosti. Výtvarné činnosti rozvíjejí tvořivost, fantazii, estetické cítění, podněcují a uspokojují potřeby žáků vyjadřovat se k různým tématům, situacím, prožitkům. Pro výtvarnou činnost v tomto období je nepostradatelné příznivé a klidné prostředí zbavené strachu ze známky nebo výsměchu druhých.

Děti se snaží výtvarně vyjadřovat své představy výtvarnými prostředky již od útlého věku. Výtvarný projev předškolního věku je především rázu schematického. Děti svým kresbám rozumí, dospělí většinou nedovedou do jejich světa vstupovat. Není však vhodné myšlenkový svět dětí narušovat předkreslováním a vedením k napodobování. Je naopak potřebné dát dítěti svobodu a do jeho kreseb nezasahovat.

V 1. – 3. ročníku převládá spontánnost, bezprostřednost výtvarného projevu dítěte. Dítě kreslí rádo z paměti, předloham se vyhýbá. Jeho představy ho těší a snaží se je ztvárnit. Vhodná motivace, která předchází výtvarné tvorbě, podněcuje uvolnění dětské fantazie. Děti potom často tvoří s velkým zaujetím

a prožívají velkou radost z toho, co vytvořily. Jejich práce jsou plné volnosti, naivnosti a psychologických záhad.

Úlohou učitele je posilovat sebevědomí žáků, využívat jejich fantazii, rozvíjet ji, podporovat jejich vlastní výtvarné vyjadřování, podněcovat zájem o výtvarnou práci vhodnou motivací. V tomto období je vhodné, když mezi metody a formy práce zařazuje učitel co nejvíce různé hravé činnosti a experimentování. Výtvarná výchova dává žákům možnost se individuálně svou výtvarnou činností projevit, sami mohou různými výtvarnými prostředky ztvárnit své vidění světa. Je dobře, když svůj výtvarný projev mají žáci možnost obhájit, vysvětlit spolužákům a vyslechnout jejich názory. Často právě vzájemné hovory žáků o svých výtvorech mohou měnit jejich pohled na svět nebo určitou věc. Zde má učitel příležitost jemně usměrňovat a postupně působit na vytváření výtvarného vkusu žáků.

Tato výchova prolíná celým obdobím. Jeví se jako vedení žáka:

- k svobodnému výtvarnému vyjádření
- k uvědomování si krásy tvarů, barev a barevných kombinací, struktur
- k postupné schopnosti samostatné volby výtvarné techniky (technologie), ke správnému zacházení s výtvarnými nástroji, barvami apod.
- k účasti na utváření prostředí, ve kterém žijeme, učíme se

Ve všech formách výtvarného projevu (v kresbě, malbě, grafice, modelování, prostorovém vytváření, v kombinovaných technikách ...) se projevuje dětská osobnost dítěte, jeho citění a chápání světa kolem sebe. Téměř všechny námětové okruhy výtvarné výchovy obsahují základní vztahy k životu, prostředí a lidem, a proto souvisí blízce s výukou prvouky a vztahem žáků k životnímu prostředí. Učitelům se přímo nabízí možnost k mezipředmětovým vztahům a využití výtvarných činností žáků v různých malých projektech. Velmi vhodné je uplatňovat ve výuce náměty z žákova okolí, z dětského života z prostředí obce i školy.

Při výtvarné tvorbě plné her, fantazie, spontánnosti, experimentů s technikami i materiály by nemělo v tomto období chybět ani výtvarné zpracování k určitému konkrétnímu tématu (kresbou, malbou), které v některých pojetích pohledu na výtvarnou výchovu v tomto školním věku bývá poněkud zatlačováno do pozadí pro svou údajnou nevhodnost, obtížnost či přílišnou konkrétnost. Ale i tato oblast má v tomto období své místo a opodstatnění.

Takové výtvarné práce mohou být dvojího druhu:

- na základě vlastní představy dítěte
- podle skutečnosti

Kresba z představy má zpočátku ilustrativní charakter, vypráví o bezprostředních zážitcích a zkušenostech žáků a o jeho citovém životě. Motivací k těmto kresbám může být prožitek z her, ze čteného textu, z osobního prožitku, z vycházky apod.

Kresba podle skutečnosti vyjadřuje obvykle první dojem žáka z pozorování. Každý sleduje zpočátku něco jiného, někoho zaujme barva, jiného zaujmou detaily, někdo dovede zachytit linie pozorovaných věcí, někdo zase zachytí jejich funkci. Žák se postupně učí výtvarně uvažovat, pozorně vnímat skutečnost a výtvarně vystihnout její podobu. Proto již v tomto období můžeme začít i s kreslením věcí podle skutečnosti. Žáci samozřejmě nedokáží hned dokonale zachytit pozorovanou skutečnost. Spokojujeme se proto zejména s vystižením toho charakteru předmětu, který pozorujeme. Tyto kresby velmi vhodně využíváme nejen při výuce prvouky, ale i v hodinách matematiky, čtení a psaní. Mnohý žák se v mladším školním věku snáze vyjadřuje kresbou než slovy. Kresbou může např. snadno vyjadřovat porozumění čtené větě nebo čtenému příběhu, porozumění funkci pozorované věci (např. mlýnek, struhadlo). Tím výtvarná výchova přesahuje rámec předmětu jako takového.

K vytváření hlubšího vztahu k výtvarnému umění využíváme návštěvy výstav obrazů, loutek a maňásků, hraček, pohlednic aj., besedujeme nad knihami a jejich ilustrátory.

K vycházkám v průběhu roku je vhodné přidávat prvky výtvarné výchovy, neboť při nich s žáky můžeme pozorovat např. výstavbu obce, významné stavby obce, stavební sloh, ve kterém jsou domy postaveny, úpravu domů a jejich okolí, získáváme spoustu námětů, zajímavostí, postřehů, nasbíráme materiály pro další práci.

Na vytváření žákovského výtvarného vkusu a jeho vztahu k výtvarnému umění a výtvarným hodnotám má také vliv prostředí (rodina, škola, obec, její okolí), kde děti žijí. Nemalý vliv má i rozvoj techniky – fotografie, televize, video, počítače, které zprostředkovávají dětem spoustu podnětů, zážitků (pozitivních, ale v mnoha případech i negativních). Pak je třeba také taková témata do hodin výtvarné výchovy zařazovat a pomoci tak dětem přemíru podnětů zpracovávat, uvědomovat si jejich hodnotu, zaujímat k nim nějaké postoje, vnímat pozitivní i negativní.

Některé činnosti mohou dětem ukázat, jak lze tuto moderní techniku vhodně využít (počítačová grafika, internet, televizní motivační či vzdělávací pořady, reklama, plakáty, kreslená animace, loutky...).

Učitel, který dovede dětskou duši naladit k výtvarnému projevu, bývá často odměněn bohatstvím dětských nápadů.

Pro výuku výtvarné výchovy je třeba mít dostatečné množství pomůcek a poučit žáky, jak se s nimi zachází. Kromě základních pomůcek pro výtvarné činnosti, které má každý žák svoje vlastní, je třeba mít soubor pomůcek ve třídě pro specifické a složitější výtvarné techniky. Výtvarná výchova nevede samoučelně jen k osvojování výtvarných technik. Prostřednictvím výtvarných činností pomáhá k výchově citlivého člověka, který si všímá okolního světa a jeho projevů

Charakteristika předmětu:

Vzdělávání v oblasti hudební výchovy směřuje k pochopení umění jako specifického způsobu poznání a k užívání jazyka umění jako svébytného prostředku komunikace chápání umění a kultury v jejich vzájemné provázanosti jako neoddělitelné součásti lidské existence; k učení se prostřednictvím vlastní tvorby opírající se o subjektivně jedinečné vnímání, cítění, prožívání a představy; k rozvíjení tvůrčího potenciálu, kultivování projevů a potřeb a k utváření hierarchie hodnot spoluvytváření vstřícné a podnětné atmosféry pro tvorbu, pochopení a poznání uměleckých hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech, k tolerantnímu přístupu k různorodým kulturním hodnotám současnosti a minulosti i kulturním projevům a potřebám různorodých skupin, národů a národností uvědomování si sebe samého jako svobodného jedince; k tvořivému přístupu ke světu, k možnosti aktivního překonávání životních stereotypů a k obohacování emocionálního života zaujímání osobní účasti v procesu tvorby a k chápání procesu tvorby jako způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků i postojů k jevům a vztahům v mnohotvárném světě

Materiální zabezpečení:

učebna výtvarné výchovy, pec na vypalování keramických výrobků, hrncířský kruh, výtvarné pomůcky dle témat

Strategie pro naplnění klíčových kompetencí

Kompetence k řešení problémů

- pomáháme zdůraznit přednosti žáka výběrem vhodných aktivit

Kompetence pracovní

- vedeme žáky k hodnocení výsledků jejich práce a postupů

Kompetence občanské

- vytváříme podmínky pro zapojení žáků do kulturních aktivit

Kompetence k učení

- motivujeme žáky k zájmu o učení zařazováním her a obměnami pracovního prostředí

Kompetence sociální a personální

- žáky směřujeme k sebekritickému zhodnocení svých schopností a tím k vhodnému výběru přiměřených činností s možností prožití vlastního úspěchu
- vhodným způsobem podporujeme sebevědomí žáků, eliminujeme ostych při prezentování vlastních názorů žáka

1. ročník

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Výtvarná výchova			
<i>při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření, porovnává je na základě vztahů (světlostní poměr, barevné kontrasty, proporční vztahy)</i>	rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (barvy, objekty, tvary)	prvky vizuálně obrazného vyjádření – linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, jejich jednoduché vztahy, podobnost, kontrast, rytmus	
<i>užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie barevné plochy, v objemovém vyjádření modelování a sopečný postup, v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model</i>	prohloubí si a zdokonalí techniky kresby z prvního období, dokáže kresbou vystihnout tvar, strukturu materiálu užívá a kombinuje prvky obrazného vyjádření v plošném vyjádření linie, v prostorovém vyjádření a uspořádání prvků	uspořádání objektů do celků – uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření	
<i>při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy</i>	komunikuje o obsahu své tvorby a prožívá ji	ověřování komunikačních účinků – osobní postoj v komunikaci, další proměny komunikačního obsahu, záměry tvorby a proměny obsahu vlastních děl	
<i>nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími</i>	vybere vhodnou techniku pro ztvárnění svého výtvarného záměru na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly zvládá techniku malby vodovými barvami a voskovým pastelem, temperami, suchým pastelem	smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření (fotografie, televize, tiskoviny, reklama, elektronická média)	

<i>smysly, uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě</i>	míchá barvy		
<i>osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření, pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)</i>	barevně vyjádří své pocity a nálady, pojmenovává a porovnává světlostní poměry	prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ, osobních zkušeností – manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru	
<i>porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace</i>	zhodnotí a porovná interpretace své i spolužáků	osobní postoj v komunikaci – jeho utváření a zdůvodňování, odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje, jejich porovnávání s vlastní interpretací	

2. ročník

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Výtvarná výchova			
<i>rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ</i>	zvládá techniku malby vodovými barvami a voskovým pastelem, temperami rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (barvy)	Prvky vizuálně obrazného vyjádření – linie, tvary	
<i>v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje</i>	uplatní linie, barvy, objemy, tvary v tvorbě na základě svých vlastních zkušeností a zážitků	uspořádání objektů do celků – uspořádání na základě jejich výraznosti,	

<i>při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace</i>		velikosti.	
<i>vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky</i>	rozfoukává barvy, zvládne kresbu měkkou tužkou, perem modeluje z plastelíny a hlíny dovede používat různé druhy štětců dle šířky a potřeby	reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly – vizuálně obrazná vyjádření podmětů hmatových, sluchových, čichových	
<i>interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností</i>	ztvární podle svých schopností skutečnost na základě smyslového vnímání	smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření (fotografie, televize, tiskoviny)	
<i>na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</i>	na základě vlastní zkušenosti hovoří o obsahu vizuálně obrazných vyjádření	komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření – v komunikaci se spolužáky, rodinnými příslušníky a v rámci skupiny, v nichž se žák pohybuje	

3. ročník

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Výtvarná výchova			
<i>rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ</i>	zvládá techniku malby vodovými barvami a voskovým pastelem, temperami, suchým pastelem rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (barvy, objekty)		
<i>v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém</i>	uplatní linie, barvy, objemy, tvary, objekty v tvorbě na základě svých vlastních zkušeností a zážitků	uspořádání objektů do celků – uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém	

<i>uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace</i>		a dynamickém vyjádření	
<i>vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky</i>	zvládne kresbu měkkou tužkou, perem, rudkou modeluje z plastelíny a hlíny	reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly – vizuálně obrazná vyjádření podmětů hmatových, sluchových, čichových, pohybových	
<i>interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností</i>	ztvární podle svých schopností skutečnost na základě smyslového vnímání	smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření (fotografie, televize, tiskoviny, reklama)	OSV IV/a
<i>na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</i>	na základě vlastní zkušenosti hovoří o obsahu vizuálně obrazných vyjádření	komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření – v komunikaci se spolužáky, rodinnými příslušníky a v rámci skupiny, v nichž se žák pohybuje	

4. ročník

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Výtvarná výchova			
<i>při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření, porovnává je na základě vztahů (světlostní poměr, barevné kontrasty, proporční vztahy)</i>	rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (barvy, objekty, tvary)	prvky vizuálně obrazného vyjádření – linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, jejich jednoduché vztahy, podobnost, kontrast, rytmus	
<i>užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie barevné plochy, v objemovém vyjádření modelování</i>	prohloubí si a zdokonalí techniky kresby z prvního období, dokáže kresbou vystihnout tvar, strukturu materiálu užívá a kombinuje prvky obrazného vyjádření v plošném vyjádření linie, v prostorovém vyjádření a uspořádání prvků	uspořádání objektů do celků – uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření	

<p><i>a skulpturní postup, v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model</i></p>			
<p><i>při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy</i></p>	<p>komunikuje o obsahu své tvorby a prožívá ji</p>	<p>ověřování komunikačních účinků – osobní postoj v komunikaci, další proměny komunikačního obsahu, záměry tvorby a proměny obsahu vlastních děl</p>	
<p><i>nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly, uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě</i></p>	<p>vybere vhodnou techniku pro ztvárnění svého výtvarného záměru na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly zvládá techniku malby vodovými barvami a voskovým pastelem, temperami, suchým pastelem míchá barvy</p>	<p>smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření (fotografie, televize, tiskoviny, reklama, elektronická média)</p>	
<p><i>osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření, pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)</i></p>	<p>barevně vyjádří své pocity a nálady, pojmenovává a porovnává světlostní poměry</p>	<p>prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ, osobních zkušeností – manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru</p>	
<p><i>porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace</i></p>	<p>zhodnotí a porovná interpretace své i spolužáků</p>	<p>osobní postoj v komunikaci – jeho utváření a zdůvodňování, odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje, jejich porovnávání s vlastní</p>	

		interpretací	
--	--	--------------	--

5. ročník

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Výtvarná výchova			
<i>při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření, porovnává je na základě vztahů (světlostní poměr, barevné kontrasty, proporční vztahy)</i>	zvládá techniku malby vodovými barvami a voskovým pastelem, temperami, suchým pastelem rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (barvy, objekty, tvary)	prvky vizuálně obrazného vyjádření – linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, jejich jednoduché vztahy, podobnost, kontrast, rytmus, jejich kombinace a proměny v ploše, objemu a prostoru	
<i>užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie barevné plochy, v objemovém vyjádření modelování a sopečný postup, v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model</i>	modeluje z plastelíny a hlíny	prvky vizuálně obrazného vyjádření – linie, tvary, objemy uspořádání objektů do celků – uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření	
<i>při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy</i>	vybere vhodnou techniku pro ztvárnění svého výtvarného záměru na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly	reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly – vizuálně obrazná vyjádření podmětů hmatových, sluchových, čichových, pohybových, chuťových a vyjádření vizuálních podnětů prostředky vnímatelnými ost. smysly	VMS I/a
<i>nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly, uplatňuje je</i>	dokáže kresbou vystihnout tvar, strukturu materiálu užívá a kombinuje prvky obrazného vyjádření v plošném vyjádření linie, v prostorovém vyjádření a uspořádání prvků	smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření (fotografie, televize, tiskoviny, reklama, elektronická média, umělecká výtvarná tvorba)	

<i>v plošné, objemové i prostorové tvorbě</i>			
<i>osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření, pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvar. umění)</i>	barevně vyjádří své pocity a nálady, pojmenovává a porovnává světlostní poměry, vhodně kombinuje materiály a použité techniky	prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ, osobních zkušeností – manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby	MKV I/c
<i>porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace</i>	zhodnotí a porovná interpretace své i spolužáků	osobní postoj v komunikaci – jeho utváření a zdůvodňování, odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje, jejich porovnávání s vlastní interpretací	
<i>nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či opravil</i>	komunikuje o své tvorbě s ostatními, vyjádří názor k tvorbě své i jiných	proměny komunikačního obsahu – záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření i děl výtvarného umění	MKV IV/c